

Správa o činnosti SNK IAU za rok 2009

V roku 2009 prebehli dve významné celosvetové akcie organizované Medzinárodnou astronómickou úniou: Medzinárodný rok astronómie (IYA 2009) vyhlásený v spolupráci s UNESCO a XXVII. valné zhromaždenie Medzinárodnej astronómiekej únie v Rio de Janeiro (IAU GA 2009).

Zástupca Slovenska pre IAU a UNESCO, poverený organizovaním IYA 2009, D. Chochol sa zúčastnil viacerých prípravných stretnutí a zorganizoval množstvo aktivít, ktoré odštartovali už v januári 2009. Hlavnými cieľmi IYA 2009 bolo:

1. šíriť vedecké povedomie,
2. podporovať najširší prístup k novým znalostiam a pozorovacím skúsenostiam,
3. posilniť astronómickú komunitu v rozvojových krajinách,
4. podporiť a zlepšiť formálnu a neformálnu vedeckú výchovu,
5. poskytnúť moderný obraz vedy a vedca,
6. podporovať nové záujmové skupiny a posilniť jestvujúce,
7. zlepšiť reprezentáciu vedcov na všetkých úrovniach a podporovať zapojenie sa menších vo vedeckej a inžinierskej kariére,
8. podporovať zachovanie a ochranu svetového kultúrneho a národného dedičstva tmavej nočnej oblohy na miestach ako sú mestské oázy, národné parky a astronómické lokality.

Okrem iného bola sprístupnená z webu Astronomického ústavu SAV webová stránka <http://astronomia2009.vesmir.sk/iya-2009>, určená záujemcom o astronómiu, najmä o akcie v priebehu IYA 2009 na Slovensku, ale aj s odkazmi na zahraničné akcie. Boli zorganizované viaceré výstavy a akcie (dni otvorených dverí, nočné pozorovania pre školy a verejnosť) hlavne na Astronomickom ústave SAV, zamerané na popularizáciu astronómie a prírodných vied, ale aj verejné prednášky na celom území Slovenska.

A. Skopal je zástupcom SR v redakčnej rade (Board of Directors) časopisu *Astronomy & Astrophysics*, menovaný našim komitétom. V roku 2009 sa nezúčastnil jej pravidelného pracovného stretnutia, pretože jednanie prebehlo elektronicky, výmenami e-mailov.

V. Porubčan, podpredseda komitétu, člen Výkonného výboru komisie Medzinárodnej astronómiekej únie (IAU) č. 22 pre *Meteory, meteority a medziplanetárny prach* a zároveň členom pracovnej skupiny komisie č. 22, ktorej úlohou bolo do Valného zhromaždenia IAU v roku 2009 pripraviť nomenklatúru dobre definovaných meteorických rojov, vedie správu databázy dráhových parametrov meteorov (IAU Meteor Data Center), koordinovanej od roku 2001 Astronomickým ústavom SAV.

V. Rušin ako člen pracovnej komisie IAU *SOLAR ECLIPSES* pracoval na koordinácii vedeckých programov počas zatmenia Slnka v roku 2009, zorganizoval a zúčastnil sa úspešnej medzinárodnej expedície za zatmením Slnka na Marshallove ostrovy (22. júna 2009).

J. Žižňovský, člen *Pracovnej skupiny IAU pre Ap a príbuzné hviezdy* pracoval ako člen SOC na programe vedeckého podujatia Joint Discussion na IAU GA 2009: *Progress in understanding the physics of Ap and related stars*.

V priebehu roka 2009 boli podané sekretariátu IAU podklady pre nomináciu 7 nových kandidátov zo Slovenska na členstvo v IAU. Schvaľovanie navrhovaných kandidátov prebehlo počas IAU GA 2009 v Riu, v auguste 2009. Všetci 7 kandidáti za Slovensko boli prijatí za členov IAU. Slovensko má v súčasnosti 38 spomedzi 10 142 členov IAU. Predseda komitétu sa ako národný predstaviteľ za Slovensko zúčastnil 6 zasadnutí finančnej komisie,

nominačnej komisie a stretnutí národných predstaviteľov. Za najdôležitejší poznatok možno považovať konštatovanie finančnej komisie, že vďaka nárastu počtu členov IAU bolo viacero krajín zaradených do vyšších kategórií a preto sa zvýšili aj ich členské príspevky, čo umožnilo navýšiť rozpočet IAU na najbližšie tri roky o 14%. Toto zvýšenie sa najviac prejaví vo výdavkoch IAU na vedecké účely (napr. Sympóziá IAU budú od roku 2010 dotované sumou 30 000 Švajčiarskych Frankov, oproti doterajším 25 000 CHF). Slovensko síce navrhlo (úspešne) prijať 7 nových individuálnych členov, napriek tomu sme ostali v najnižšej, 1. kategórii. Valné zhromaždenie schválilo návrh finančnej komisie na výšku jednej **jednotky** členského príspevku (čo je zatiaľ aj výška slovenského príspevku) na 2540, 2616 a 2695 Eur na roky 2010, 2011 a 2012. Počnúc rokom 2010 už bude rozpočet a účtovníctvo sekretariátu IAU vedené v Eurách.

Zasadnutia a jednaní XXVII. valného zhromaždenia IAU a pridružených sympózií a workshopov sa zúčastnili 4 členovia IAU zo Slovenska. Priemerná výška grantu, ktoré IAU poskytovala účastníkom, bola 500 USD. Účastníci zo Slovenska prezentovali 11 príspevkov.

V Tatranskej Lomnici, 2. marca 2010

RNDr. Jozef Žižňovský, CSc.
predseda SNK IAU